TALE VIBHAG SHIKSHAN PRASARAK MANDAL'S

D. G. TATKARE ARTS & COMMERCE COLLEGE, TALA

Tal. Tala, Dist. - Raigad - 402 111

QUESTION PAPER

CLASS-T.Y.B.A	SEM-VI	YEAR- 2023
Subject	ALL SUBJECT	

SR.NO.	SUBJECT	SUBJECT CODE
1	Economics Of Agricutural and Co-operation-II	86710
2	Economics: Advance Macro Economics -III	86707
3	Economics Internaationl Economics	86708
3	Marathi: Literture and Socity	86585
4	Marathi: Indian & Western Theories of Lit.	86547
5	Marathi: History of Medieval Marathi Lit.	86516
6	Political: Indian Political Though	86552
7	Political: India in World Polites	86521

Paper / Subject Code: 86710 / Economics: Economics of Agricultural and Co-Operation-II(Rev.)

2½ Hours TYBA **Marks: 80**

Note : i) All questions are compulsory

ii) All questions carry equal marks.

Q. 1) Attempt any two questions of the following. **(20)**

A. What are the main features of Co-operation? Discuss.
B. What is Co-operation? State the Benefits of Co-operation in economic development.
C. Describe the impact of globalization on Co-operation movement.

Q. 2) Attempt any two questions of the following. **(20)**

A. Describe the Structure of Co-operative Finance.
B. Explain the performance of National Co-operative development corporation (NCDC) in economic development of India.
C. What are the functions of Urban Co-operative banks? Discuss.

Q. 3) Attempt any two questions of the following. **(20)**

A. Explain the role of Co-operative sugar factory in rural development.
B. What is Co-operative farming? Explain the Importance of Co-operative farming.
C. State the role of Agro-based Industry in the economic development of India.

Q. 4) Attempt any two questions of the following. **(20)**

A. Explain the functions of marketing Co-operative society.
B. What is Consumer Co-operative Society ? Explain the importance of consumer Co-operative society.
C. What are the functions of housing Co-operative society ? Describe.

[वेळ: २½ तास] [गुण: ८०]

सुचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र. १ ला) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०)

अ) सहकाराचे प्रमुख गुणवैशिष्ट्ये कोणती आहेत ? चर्चा करा.

ब) सहकार म्हणजे काय ? आर्थिक विकासात सहकाराचे फायदे सांगा.

क) जागतिकीकरणाचे सहकारी चळवळीवरील परिणामांचे वर्णन करा.

प्र. २ रा) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०)

अ) सहकारी वित्त पुरवठ्याच्या रचनेचे वर्णन करा.

ब) भारताच्या आर्थिक विकासात राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाची (NCDC) कामगिरी स्पष्ट करा.

क) नागरी (अर्बन) सहकारी बँकांचे कार्ये कोणती आहेत ? चर्चा करा.

प्र. ३ रा) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०)

अ) ग्रामीण विकासात सहकारी साखर कारखान्याची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) सहकारी शेती म्हणजे काय ? सहकारी शेतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

क) भारताच्या आर्थिक विकासात शेती आधारित उद्योगांची भूमिका सांगा.

प्र. ४ था) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०

अ) सहकारी बिपणन संस्थाचे कार्ये स्पष्ट करा.

ब) ग्राहक सहकारी संस्था म्हणजे काय ? ग्राहक सहकारी संस्थेचे महत्त्व सांगा.

क) गृहनिर्माण सहकारी संस्थेची कार्ये कोणती आहेत ? वर्णन करा.

(Time: 3 Hours) **(Marks: 100)**

Instructions:

1. **All questions are compulsory.**
2. **Figures to the right indicate full marks.**
3. **Draw neat Diagrams wherever necessary.**

Q. 1. Answer **any Two** of the following. **(20)**

A) Analyse the aggregate supply curve in detail.

B) Discuss the Long run relationship between inflation and unemployment.

C) What is a rational expectation? Describe the concept of rational expectation in detail.

Q. 2. Answer **any Two** of the following. **(20)**

A) Describe in detail the various Phases of the Trade cycles.

B) Critically Examine Hawtrey's theory of Trade Cycles.

C) Discuss in detail monetary measures for controlling trade cycles.

Q. 3. Answer **any Two** of the following. **(20)**

A) Discuss in detail the concept of Managed Exchange Rate.

B) Comment on "Convertibility of Currency."

C) What is the Currency Crisis? Discuss the various Causes Currency Crisis.

Q. 4. Answer **any Two** of the following. **(20)**

A) What are the various reasons for Breakdown of the Bretton Woods? Discuss in detail.

B) Analyse the various Causes of the Global Economic Crisis.

C) Explain the Performance of the New Development Bank (BRICS Bank).

Q. 5. Write notes (**Any Two**). **(20)**

A) The combined equilibrium aggregate demand and aggregate supply curves

B) Features of Trade Cycles.

C) Concept of Balance of payment

D) The objectives and functions of Asian Development Bank (ADB).

OR

Q. 5. Choose the correct alternatives of the following. **(20)**

1. An ...... shows the total spending on domestic goods and services at each price level.

A) Aggregate Demand Curve

B) Demand Curve

C) Aggregate Supply Curve

D) Supply Curve

2. The Aggregate Demand-Aggregate Supply Model (AD-AS) is a way of illustrating the determination of .....
   A) national income and changes in the expenditure level.
   B) National income and changes in the Consumption level.
   C) National income and changes in the price level.
   D) National income and changes in the saving level.

3. According to Milton Friedman and Phelps, No trade-off between .... in the long run.
   A) Inflation and Consumption
   B) Inflation and unemployment
   C) Inflation and Investment
   D) Inflation and saving

4. Tobin's Phillips curve is ......
   A) Vertical
   B) Kinked-shaped
   C) Negative slope
   D) Positive slope

5. The idea of rational expectations was popularized by economists ....in the 1970s.
   A) Robert Lucas and T. Sargent
   B) Prof. J. B. Clark
   C) Adam Smith
   D) John F. Muth

6. A trade cycle refers to ..... in economic activities specially in employment, output and income, prices, profits etc.
   A) Increase
   B) Fluctuations
   C) Decrease
   D) Equality

7. ......denotes the turning point of the business cycle from depression to prosperity.
   A) Recovery
   B) Depression or Contraction
   C) Prosperity or Expansion
   D) Recession.

8. Generally, a trade cycle is composed of ......
   A) Six phases.
   B) Three phases.
   C) Four phases.
   D) Seven phases.

9. The trade cycle is a part of the ------ economy.
   A) Capitalism
   B) Democracy
   C) Socialist
   D) Dictatorship

10. Hawtrey believes that ...... are the basic causes of the trade cycle.
   A) Expansion and contraction of Taxation
   B) Expansion and contraction of Price
   C) Expansion and contraction of Cost
   D) Expansion and contraction of money

11.In a cleanfloat ,exchange rate is determined by------
   A) Government
   B) Central bank
   C) Market force
   D) Commercial bank

12. When there is aunfavorable balance of Payment?
   A) Export > Import
   B) Export = Import
   C) Export< Import
   D) Saving > Investment

13. The Balance of Payment (BOP)is one of the oldest and the most important ...... for any country, especially the more open economies.
   A) Psychological Statement
   B) Statistical statement
   C) Historical statement
   D) Scientific statement

14. -------- causes a currency crisis.
   A) Sharp increase in the value of a country's currency
   B) Stable country's currency
   C) Sharp fall in the value of a country's currency
   D) Slight fall in the value of a foreign currency

15. ..... is the rate at which one currency is exchanged for another currency.
   A) Interest Rate
   B) Foreign exchange rate
   C) Bank Rate
   D) Price Level

16. New Development Bank (NDB) is a .... established by BRICS countries.
   A) Single development bank
   B) Individual development bank
   C) Multilateral development bank
   D) Jointed development bank

17. Asian Development Bank (ADB) provides an average of more than .... annual assistance to its developing member countries.
    A) $50 billion
    B) $30 billion
    C) $60 billion
    D) $80 billion

18. The European Union was formed under which of the following treaties?
    A) Rome treaty
    B) Amsterdam treaty
    C) New York treaty
    D) Maastricht treaty

19. What is full form of AIIB?
    A) Air India International Board
    B) Asian Infrastructure Investment Bank
    C) Asian International Indian Bank
    D) All Indian International Banks

20. Asian Development bank's headquarter is situated in ....country.
    A) India
    B) China
    C) Nepal
    D) Philippines

****

D60D523CB485C42BE3F99D41427CEBE2

मराठी रुपांतर

(वेळ: ३ तास) (गुण: १००)

सूचना : -

१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढा.

प्रश्न १. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०)

अ) समग्र पुरवठा वक्राचे सविस्तर विश्लेषण करा.
ब) स्फिती (भाववाढ) आणि बेरोजगारी यांच्यातील दीर्घकालीन सममूल्यनाची चर्चा करा.
क) विवेकी अपेक्षा म्हणजे काय? विवेकी अपेक्षा या संकल्पनेचे सविस्तर वर्णन करा.

प्रश्न २ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्नसोडवा. (२०)

अ) व्यापार चक्राच्या विविध अवस्थांचे सविस्तर वर्णन करा.
ब) हॉट्रेच्या व्यापार चक्र सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.
क) व्यापार चक्रे नियंत्रणासाठीच्या मौद्रिक उपायांची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न ३ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०)

अ) व्यवस्थापित विनिमय दराच्या संकल्पनेची सविस्तर चर्चा करा.
ब) "चलनाची परिवर्तनीयता" यावर भाष्य करा.
क) चलन आपत्ती म्हणजे काय? चलन आपत्तीच्या विविध कारणांची चर्चा करा.

प्रश्न ४ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०)

अ) ब्रेटन वुड्सच्या अपयशाची (बिघाडाची) विविध कारणे कोणती आहेत? सविस्तर चर्चा करा.
ब) जागतिक आर्थिक संकटाच्या विविध कारणांचे विश्लेषण करा.
क) नवीन विकास बँकेची (ब्रिक्स बँक) कामगिरी स्पष्ट करा.

प्रश्न ५ टीपा लिहा (कोणतेही दोन). (२०)

अ) समग्र मागणी आणि समग्र पुरवठा वक्र यांचा एकत्रित समतोल
ब) व्यापार चक्रांची वैशिष्ट्ये
क) व्यवहारशेषाची संकल्पना
ड) आशियाई विकास बँकेची (ADB) उद्दिष्टे आणि कार्ये

किंवा

D60D523CB485C42BE3F99D41427CEBE2

प्र. ५. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा. (२०)

1. ……..प्रत्येक किंमत पातळीस देशांतर्गत वस्तू आणि सेवांवर होणारा एकूण खर्च दर्शवितो.

अ) समग्र मागणी वक्र

ब) मागणी वक्र

क) समग्र पुरवठा वक्र

ड) पुरवठा वक्र

2.समग्र मागणी-समग्र पुरवठा प्रतिमान (Aggregate Demand -Aggregate Supply Model)हे ……..दर्शविण्याचा एक मार्ग आहे.

अ) राष्ट्रीय उत्पन्न आणि खर्चाच्या पातळीतील बदल.

ब) राष्ट्रीय उत्पन्न आणि उपभोग पातळीतील बदल.

क) राष्ट्रीय उत्पन्नाचे निर्धारण आणि किंमत पातळीतील बदल.

ड) राष्ट्रीय उत्पन्न आणि बचत पातळीतील बदल.

3.मिल्टन फ्रीडमन आणि फेल्प्स यांच्या मते, दीर्घकालावधीत …… यामध्ये सममूल्यन असत नाही.

अ) स्फिती आणि उपभोग

ब)स्फिती आणि बेरोजगारी

क) स्फिती आणि गुंतवणूक

ड) स्फितीआणि बचत

4.टोबिनचा फिलिप्स वक्र …… आहे.

अ) अनुलंब उताराचा

ब) विकुंचित आकाराचा

क) नकारात्मक उताराचा

ड) सकारात्मक उताराचा

5.तर्कसंगत अपेक्षांची कल्पना 1970च्या दशकात अर्थशास्त्रज्ञ ……. यांनी लोकप्रिय केली.

अ) रॉबर्ट लुकास आणि टी. सार्जेंट

ब) प्रा. जे. बी. क्लार्क

क) ॲडम स्मिथ

ड) जॉन एफ. मुथ

6.व्यापार चक्र म्हणजे आर्थिक कार्यांमध्ये विशेषतः रोजगार, उत्पादन आणि उत्पन्न, किंमती, नफा इत्यादी मधील …. होय.

अ) वाढ

ब) चढउतार

क) घट

ड) समानता

7. .....व्यापार चक्रातील घसरण (उदासीनता) आणि समृद्धीकडे वळण्याचा बिंदू दर्शवते.

अ)पुनर्ररचना किंवा पुनरुज्जीवन

ब) मंदी किंवा संकोच

क) तेजी किंवा समृद्धी

ड) घसरण किंवा अपसरण

8.सामान्यतः व्यापार चक्र .....बनलेले असते.

अ) सहा अवस्थांनी (टप्प्यांनी)

ब) तीन अवस्थांनी (टप्प्यांनी)

क)चार अवस्थांनी (टप्प्यांनी)

ड) सात अवस्थांनी (टप्प्यांनी)

9.व्यापारचक्र हे ------अर्थव्यवस्थेचे अंग आहे .

अ)भांडवलशाही

ब) लोकशाही

क) समाजवादी

ड) हुकुमशाही

10.मुद्रेचा ...... ही व्यापारचक्राची मूळ कारणे आहेत, असे हॉट्रेचे मत आहे.

अ) कर आकारणीचा विस्तार आणि आकुंचन

ब) किमतीचा विस्तार आणि आकुंचन

क) खर्चाचा विस्तार आणि आकुंचन

ड)मुद्रेचा विस्तार आणि आकुंचन

11.शुद्ध तरलता(Clean Float) मध्ये ,विनिमयदर-----द्वारे निर्धारीत केला जातो.

अ) सरकार

ब)मध्यवर्ती बँक

क) बाजारशक्ती (Marketforce)

ड) व्यापारी बँक

12.प्रतिकूल व्यवहारशेष केंव्हा असतो?

अ) निर्यात >आयात

ब) निर्यात = आयात

क) निर्यात <आयात

ड) बचत>गुंतवणूक

D60D523CB485C42BE3F99D41427CEBE2

13.व्यवहारशेष (BOP)हे कोणत्याही देशासाठी, विशेषतः अधिक खुल्या अर्थव्यवस्थांसाठी सर्वात जुने आणि सर्वात महत्त्वाचे .....आहे.

अ) मानसशास्त्रीय विधान

ब) सांख्यिकी विधान

क) ऐतिहासिक विधान

ड) वैज्ञानिक विधान

14---------- झाल्यामुळे चलन संकट उद्भवते.

अ) देशाच्या चलनाच्या मूल्यात तीव्र वाढ

ब) देशाच्या चलनाच्या मूल्यात स्थिरता

क) देशाच्या चलनाच्या मूल्यात तीव्र घट

ड) देशाच्या चलनाच्या मूल्यात किंचित घट

15. .... म्हणजे असा दर आहे की, ज्या दराने एका चलनाची दुसऱ्या चलनात देवाणघेवाण केली जाते.

अ) व्याजदर

ब) परकीय चलन दर

क) बँक दर

ड) किंमत पातळी

16.नवीन विकास विकास बँक (NDB) ही ब्रिक्स देशांनी स्थापन केलेली .....आहे.

अ) एकल विकास बँक

ब) वैयक्तिक विकास बँक

क) बहुपक्षीय विकास बँक

ड) संयुक्त विकास बँक

17. आशियाई विकास बँक (ADB) ही तिच्या विकसनशील सदस्य देशांना सरासरी ...... पेक्षा जास्त वार्षिक मदत पुरविते.

अ) \$50 अब्ज

ब) \$30 अब्ज

क) \$60 अब्ज

ड) \$80 अब्ज

18.खालीलपैकी कोणत्या करारानुसार युरोपियन युनियनची स्थापना झाली?

अ) रोम करार

ब) आम्सटरडॅम करार

क) न्यूयार्क करार

ड) मास्ट्रीचकरार

19.AIIB चे पूर्ण रूप काय आहे?

अ)Air India International Board

ब) Asian Infrastructure Investment Bank

क) Asian International Indian Bank

ड) All Indian International Banks

20.आशियाई विकास बँकेचे मुख्यालय ....देशात आहे.

अ)भारत

ब) चीन

क) नेपाळ

ड) फिलिपाईन्स

****

D60D523CB485C42BE3F99D41427CEBE2

Time:3hrs **Marks: 100**

N.B.

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat Diagrams wherever necessary.

Q.1. Answer any two of the following. **(20Marks)**

a) Explain the meaning, scope and importance of international trade.

b) Discuss the Smith's theory absolute cost difference

c) Describe the Heckscher Ohlin theory.

Q.2. Answer any two of the following. **(20 Marks)**

a) What are the different methods to measures the terms of trade.

b) Explain the meaning and componant of balance of payment

c) Discuss the various gains from International trade.

Q.3. Answer any two of the following. **(20 Marks)**

a) Explain the determination of foreign exchange rate with demand and supply.

b) Analyse the case for the foreign free trade

c) Discuss the meaning and operation of managed flexible exchange rate.

Q.4. Answer any two of the following. **(20 Marks)**

a) Discuss the advantages and disadvantages of MNCs

b) What are the three core functions of IMF

c) Explain the funtions WTO

Q.5. Write a Short note on any two. **(20 Marks)**

a) Leontief Paradox

b) SWAP Market

c) Case for free trade

d) Write a note on SAARC

Or

Q.5. Multiple choice question, Select an appropriate option **(20 Marks)**

1) Who proclaimed trade is an 'engine of growth'?
   a) D.H. Robertson
   b) Alfred Marshall
   c) Adam Smith
   d) J.S. Mill

2) Which of the following is not positive impact of International trade?
   a) Innovation
   b) Widen Market
   c) Optimization of Production
   d) Pollution

3) Direction of trade indicates.......
   a) Trading partners in export and import
   b) Trading partners in goods and services
   c) Trading amount
   d) Terms of Trade

4) World trade is mostly dominated by.......
   a) Developing countries
   b) Developed countries
   c) South Asian Countries
   d) Under developed countries

5) Who explained the concepts of 'absolute cost difference'?
   a) Adam Smith
   b) David Ricardo
   c) Harrod- Domar
   d) karl Marks

6) Which are the factors of production assumed in the H-O theory?
   a) Labour and Capital
   b) Land and entrepreneur
   c) Capital and Land
   d) Labour and Land

7) Which of the following factor does not influence on reciprocal demand?
   a) Population
   b) Income
   c) Size of Country
   d) Absence of trade

8) Reciprocal demand is expressed in graphical terms through............
   a) Offer curves
   b) Production possibility frontier
   c) Demand curve
   d) Supply curve

9) Equilibrium terms of trade means..............
   a) Terms of trade at which export and import is equal
   b) The ratio between export prices to import prices
   c) Terms of trade at which price is equal
   d) Terms of trade at which there is no trade

10) Purchasing power theory is developed by---------
   a) Gustav cassel
   b) Heckscher Ohlin
   c) Leontief
   d) Ricardo

11) ------------ Currency is universally accepted
   a) Fiat
   b) Vehicle
   c) Hard
   d) Reserve

12) Many IMF members opted Managed flexible exchange rate system from
   a) 1973
   b) 1990
   c) 2000
   d) 2008

13) Foreign Direct Investment referes to
   a) Loan from IMF
   b) Grants from World bank
   c) Investment by MNCs
   d) Domestic Investment

14) IMF was established in --------
   a) 1991
   b) 1944
   c) 1996
   d) 2000

15) Brettonwood Conference resulted in the formation of two institutions
   a) IMF and IDA
   b) IMF and IFC
   c) IFC and IBRD
   d) IMF and IBRD

16) Which of the following crisis is not assisted by IMF
   a) Balance of Payment crisis
   b) Financial Crisis
   c) Fiscal crisis
   d) Natural disaster

17) WTO markes its 25th anniversary in ------
   a) 2016
   b) 2018
   c) 2020
   d) 2019

18) WTO was established on--------
   a) 1st Jan 1991
   b) 1st jan 1995
   c) 1st jan 1998
   d) 1st Jan 2000

19) Intellectual property rights means
   a) Legal right of intellectual activity
   b) Legal rights of trade
   c) Legal rights to companies
   d) Legal rights to get education

20) SAARC was founded at ----------------
   a) Kathmandu
   b) Delhi
   c) Dhaka
   d) karachi

****

मराठी रूपांतर

वेळ: 3 तास **गुण: १००**

सूचना -
१. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढा.

प्रश्न.१. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडावा. 20

अ) आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राचा अर्थ, व्याप्ती आणि महत्व स्पष्ट करा.
ब) स्मिथ चा निरपेक्ष खर्च सिद्धांत - चर्चा करा.
क) हेकक्षर ओहलीन सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न.२. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडावा. 20

अ) व्यापाराच्या शर्ती मोजण्यासाठी कोणत्या वेगवेगळ्या पद्धती आहेत.
ब) व्यवहारशेष चा अर्थ आणि घटक स्पष्ट करा
क) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या विविध लाभांवर चर्चा करा

प्रश्न.३. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडावा. 20

अ) मागणी आणि पुरवठ्याच्या आधारे परकीय चलन दराचे निर्धारण स्पष्ट करा.
ब) परकीय मुक्त व्यापाराच्या बाजूचे युक्तिवाद स्पष्ट करा
क) नियंत्रित लवचिक विनिमय दराचा अर्थ आणि कार्यपद्धती यावर चर्चा करा.

प्रश्न.४. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडावा. 20

अ) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचे फायदे आणि तोटे यांची चर्चा करा
ब) IMF ची तीन मुख्य कार्ये कोणती आहेत
क) WTO ची कार्य स्पष्ट करा.

प्रश्न.५. कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा. 20

अ) लियोनटिफ विरोधाभास
ब) स्वॅप मार्केट
क) मुक्त व्यापारासाठी केस
ड) सार्कवर टीप लिहा

किंवा

प्रश्न 5 बहुपर्यायी प्रश्न, योग्य पर्याय निवडा. **20**

1) व्यापार हे 'वाढीचे इंजिन' आहे असे कोणी घोषित केले?
अ) डीएच रॉबर्टसन
ब) आल्फ्रेड मार्शल
क) ॲडम स्मिथ
ड) जे.एस. मील

2) खालीलपैकी कशाचा आंतरराष्ट्रीय व्यापारावर सकारात्मक परिणाम होत नाही?
अ) नवोन्मेष
ब) विस्तीर्ण बाजारपेठ
क) उत्पादनाचे पर्याप्तीकरण
ड) प्रदूषण

३. व्यापाराची दिशा काय दर्शवते
अ) आयात व निर्यात मधील व्यापार भागीदार देश
ब) वस्तू आणि सेवा चा व्यापार आकृतिबंध
क) व्यापाराची रक्कम
ड) व्यापार शर्ती

४. जागतिक व्यापार कोणाचे वर्चस्व आहे?
अ) विकसनशील देश
ब) विकसित देश
क) दक्षिण आशीयाई देश
ड) अविकसित देश

५. ' निरपेक्ष खर्च फरक' संकल्पना कोणी विषद केली?
अ) अडमस्मिथ
ब) डेविड रिकार्डो
क) हरोड- डोमर
ड) कार्ल मार्क्स

६. हेक्सचर ओह्लीन सिद्धांतात उत्पादनाचे कोणते घटक गृहीत धरले आहेत?
अ) श्रमिक व भांडवल
ब) भूमी व संयोजक
क) भांडवल व भूमी
ड) श्रमिक व भूमी

७. खालीलपैकी कोणता घटक अन्योन्य मागणीवर परिणाम करत नाही
अ) लोकसंख्या
ब) उत्पन्न
क) देशाचा आकार
ड) व्यापाराचा अभाव

८. अन्योन्य मागणी हे-------------- चे आकृतीय प्रतिनिधित्व करते.
अ) देयता वक्र
ब) उत्पादन शक्यता वक्र
क) मागणी वक्र
ड) पुरवठा वक्र

९. संतुलित व्यापार शर्ती म्हणजे
- अ) अश्या व्यापार शर्ती जेथे आयात व निर्यात समान असतात
- ब) निर्यातीच्या किमतीचे आयातीच्या किमतीला गुणोत्तर
- क) अश्या व्यापार शर्ती जेथे किंमत समान असते
- ड) अश्या व्यापार शर्ती जेथे व्यापार होत नाही

10) क्रयशक्तीचा सिद्धांत --------- यांनी विकसित केला आहे.
- अ) गुस्ताव कॅसल
- ब) हेकसचर ओहलिन
- क) लिओन्टीफ
- ड) रिकार्डो

11) ------------- चलन सर्वत्र स्वीकारले जाते
- अ) फियाट
- ब) वाहक
- क) हार्ड
- ड) राखीव

12) अनेक IMF सदस्यांनी व्यवस्थापित लवचिक विनिमय दर प्रणालीची निवड या सालापासून केली
- अ) १९७३
- ब) १९९०
- क) २०००
- ड) २००८

13) थेट परकीय गुंतवणुकीचा संबंधीत आहे
- अ) IMF कडून कर्ज
- ब) जागतिक बँकेकडून अनुदान
- क) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची गुंतवणूक
- ड) देशांतर्गत गुंतवणूक

14) IMF ची स्थापना -------- मध्ये झाली.
- अ) १९९१
- ब) १९४४
- क) १९९६
- ड) २०००

15) ब्रेटनवूड परिषदेमुळे या दोन संस्थांची निर्मिती झाली
- अ) IMF आणि IDA
- ब) IMF आणि IFC
- क) IFC आणि IBRD
- ड) IMF आणि IBRD

16) खालीलपैकी कोणत्या संकटाला IMF द्वारे मदत केली जात नाही
अ) व्यवहारशेष संकट
ब) आर्थिक संकट
क) वित्तीय संकट
ड) नैसर्गिक संकट

17) WTO ची 25 वा वर्धापन दिन ------ मध्ये साजरी करते
अ) २०१६
ब) २०१८
क) २०२०
ड) २०१९

18) WTO ची स्थापना -------- रोजी झाली.
अ) १ जानेवारी १९९१
ब) १ जानेवारी १९९५
क) १ जानेवारी १९९८
ड) 1 जानेवारी 2000

19) बौद्धिक संपदा अधिकार म्हणजे?
अ) बौद्धिक कृतींचा (Intellectual activity) कायदेशीर हक्क
ब) व्यापाराचा कायदेशीर हक्क
क) कंपन्याचा कायदेशीर हक्क
ड) शिक्षण प्राप्त करण्याचा कायदेशीर हक्क

20) सार्क ची स्थापणा कुठे झाली.?
अ) काठमांडू
ब) दिल्ली
क) ढाका
ड) कराची

****

[वेळ:२.३० तास] [गुण:८०]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना: **१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.**
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१ अ) बदलत्या समाज जीवनाचे विविध संदर्भ साहित्याकृतीतून व्यक्त होत असतात, या विधानाची चर्चा करा. (२०)

किंवा

ब) समाजाच्या जडणघडणीत साहित्याचाही महत्वाचा वाटा असतो हे सप्रमाण सिद्ध करा.

२ अ) दलित साहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करून मराठीतील दलित नाटकांचा ऐतिहासिक अंगाने आढावा घ्या? (२०)

किंवा

आ) 'भाई तुम्ही कुठे आहात!' या नाटकात मांडलेल्या समस्यांची सांगोपांग चर्चा करा.

३ अ) स्त्रीवादातून बदललेल्या जीवनमूल्यांचे भान 'तिचा अवकाश' या कथासंग्रहातून कशाप्रकारे चित्रित झाले आहे ते सांगा? (२०)

किंवा

आ) स्त्रीच्या जगण्याचा विविधांगी आविष्कार हे 'तिचा अवकाश' या कथासंग्रहाचे बलस्थान आहे हे सोदाहरण स्पष्ट करा?

) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) (२०)

१) म. ना. वानखेडे यांचे दलित जाणीवेसंदर्भातील विचार
२) ललित वाङमयातील सामाजिक जाणीव
३) 'भाई तुम्ही कुठे आहात !' नाटकातील मिलिंद
४) 'भाई तुम्ही कुठे आहात !' नाटकाची भाषा
५) 'पाऊस आला मोठा ' मधील सावित्रीचा संघर्ष
६) 'निर्वाणाची स्वगते' मधील नर्मदा

****

0

वेळ : 3 तास   गुण : 100

सूचना - १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न.१ अ) पाश्चात्त्य साहित्यशास्त्रातील प्लेटोचा अनुकृतिसिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा. २०

किंवा

आ) वर्डस्वर्थ, कोलरिज व कोर्टहॉप यांच्या काव्यव्याख्यांचा थोडक्यात परिचय करून द्या.

प्रश्न.२ अ) प्रतिमा व रूपक यांचे साहित्यभाषेतील स्वरूप व कार्य विशद करा. २०

किंवा

आ) अनेकार्थता व नियमोल्लंघन या साहित्यभाषेच्या संदर्भातील संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न.३ अ) कोलरिजचा कल्पनाशक्तीचा सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा. २०

किंवा

आ) सामाजिक बांधिलकी म्हणजे काय ते सांगून या साहित्य प्रयोजनाचे स्वरूप थोडक्यात विशद करा.

प्रश्न.४ अ) 'कॅथार्सिस' संकल्पनेसंदर्भातील लेसिंग व बुचर यांनी मांडलेल्या भूमिका थोडक्यात लिहा. २०

किंवा

आ) आय.ए.रिचर्ड्सचा प्रेरणा संतुलनाचा सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न.५) पुढीलपैकी कोणत्याही **दोन टिपा** लिहा. २०

अ) सर्जक अनुकृतीचो संकल्पना
आ) अपरिचितीकरण - साहित्यभाषेचे स्वरूप
इ) जीवनभाष्य - एक साहित्यप्रयोजन
ई) कलानुभव व जीवनानुभव यांच्यातील साम्य - भेद

AA63E0546ACF556F37D4B10A95048205

(वेळ -३ तास) [एकूण गुण: १००]

सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र. १) अ) शाहिरी वाङ् मयाचे स्वरूप विशद करून 'पोवाडा' या काव्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये साधार स्पष्ट करा. २०

किंवा

आ) अनंत फंदी आणि होनाजी बाळा यांच्या शाहिरी लेखनाचा आढावा घ्या.

प्र. २) अ) दत्त आणि नाथ पंथीयांच्या लिखित साहित्याचे स्वरूपविशेष सोदाहरण स्पष्ट करा. २०

किंवा

आ) समर्थ रामदास यांच्या साहित्यलेखनाचा थोडक्यात आढावा घ्या.

प्र. ३) अ) ख्रिस्ती धर्मियांनी मध्ययुगीन मराठी साहित्याला दिलेले योगदान सोदाहरण स्पष्ट करा. २०

किंवा

आ) हुसेन अंबरखान आणि शहा मुंतोजी या इस्लामी संतकवींच्या वाङ् मयीन कार्याचा सविस्तर आढावा घ्या.

प्र. ४) अ) बखरीतील कथारचनेची वैशिष्ट्ये सांगून शिवपूर्वकालीन बखरींचा परिचय करून द्या. २०

किंवा

आ) बखर वाङ् मयाचे स्वरुपविशेष सांगून दोन पेशवेकालीन बखरींची सविस्तर माहिती द्या.

प्र. ५) खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** टिपा लिहा. २०

१. लावणीची ठळक वैशिष्ट्ये

२. नाथ संप्रदायाचे कार्य

३. ख्रिस्तपुराण

४. सभासदाची बखर

****

वेळ : 3 तास गुण : 100

सूचना - १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न.१ अ) पाश्चात्त्य साहित्यशास्त्रातील प्लेटोचा अनुकृतिसिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा. २०

किंवा

आ) वर्डस्वर्थ, कोलरिज व कोर्टहॉप यांच्या काव्यव्याख्यांचा थोडक्यात परिचय करून द्या.

प्रश्न.२ अ) प्रतिमा व रूपक यांचे साहित्यभाषेतील स्वरूप व कार्य विशद करा. २०

किंवा

आ) अनेकार्थता व नियमोल्लंघन या साहित्यभाषेच्या संदर्भातील संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न.३ अ) कोलरिजचा कल्पनाशक्तीचा सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा. २०

किंवा

आ) सामाजिक बांधिलकी म्हणजे काय ते सांगून या साहित्य प्रयोजनाचे स्वरूप थोडक्यात विशद करा.

प्रश्न.४ अ) 'कॅथार्सिस' संकल्पनेसंदर्भातील लेसिंग व बुचर यांनी मांडलेल्या भूमिका थोडक्यात लिहा. २०

किंवा

आ) आय.ए.रिचर्ड्सचा प्रेरणा संतुलनाचा सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न.५) पुढीलपैकी कोणत्याही **दोन टिपा** लिहा. २०

अ) सर्जक अनुकृतीची संकल्पना
आ) अपरिचितीकरण - साहित्यभाषेचे स्वरूप
इ) जीवनभाष्य - एक साहित्यप्रयोजन
ई) कलानुभव व जीवनानुभव यांच्यातील साम्य - भेद

AA63E0546ACF556F37D4B10A95048205

मराठीत रुपांतर

वेळ- ३ तास एकुण गुण- १00

सूचना- १) सवव प्रश्न सोडववणे आवश्यक आहे.

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न १.अ) महादेव गोविंद रानडे यांचे राज्य विषयक विचार स्पष्ट करा. 20

किंवा

ब) महात्मा गांधींच्या ग्राम स्वराज्य विषयक विचारांचे विश्लेषण करा.

प्रश्न २.अ) रवींद्रनाथ टागोरांनी पाश्चिमात्य राष्ट्रवादावर केलेली टीका स्पष्ट करा. 20

किंवा

ब)वि. दा. सावरकरांनी मांडलेल्या हिंदुत्वाची संकल्पना विशद करा.

प्रश्न ३.अ) गोपाळ गणेश आगरकर यांच्या सुधारणावादी विचारांबद्दल थोडक्यात लिहा. 20

किंवा

ब)जातीव्यवस्था आणि भारतीय समाज यासंबंधी डॉक्टर भीमराव रामजी आंबेडकरांचे विचार सांगा.

प्रश्न ४.अ) राष्ट्र उभारणीच्या प्रक्रियेतील जवाहरलाल नेहरूंच्या योगदानाची चर्चा करा. 20

किंवा

ब) राम मनोहर लोहियांनी मांडलेल्या समाजवादाच्या संकल्पनेची ठळक वैशिष्ट्ये काय आहेत ?

प्रश्न ५.खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** वर टिपा लिहा. 20

अ) अहिंसा

ब) टागोर यांचा अध्यात्मिक मानवतावाद.

क) सामाजिक बदलासंबंधीचे डॉक्टर बाबासाहेब आंबेडकरांचे विचार.

ड) लोकशाही समाजवाद.

****

Paper / Subject Code: 86552 / Political: Indian Political Thought

Time:3 Hours **Total Marks:100**

N.B. 1) All questions are compulsory.
2) All questions carry equal Marks.

Q-1.a) Explain Mahadev Govind Ranade's ideas about state. 20

OR

b) Analyze Mahatma Gandhi's ideas on 'Gram Swaraj'.

Q- 2.a) Explain Ravindranath Tagore's critique of Western nationalism. 20

OR

b) Explain V.D Savarkar's concept of Hindutva.

Q-3 a) Write a note on reformist ideas of Gopal Ganesh Agarkar. 20

OR

b) Explain Dr. B.R. Ambedkar's thoughts on the Indian society and caste system.

Q-4 a) Discuss the contribution of Jawaharlal Nehru in the process of National building. 20

OR

b) What are the basic features of socialism as elaborated by Ram Manohar Lohia.

Q.-5 Write notes on **any two** of the following. 20

a. Non- violence.
b. Spiritual Humanism by Tagore.
c. Dr. Babasaheb Ambedkar's views on social transformation.
d Democratic Socialism.

3 Hours **Total Marks-100**

NB: 1. All questions are compulsory
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2. Each questions carry 20 marks.
प्रत्येक प्रश्नाला २० गुण आहेत.

Q.1 Define Foreign Policy and discuss various factors that influence making of foreign policy in India
परराष्ट्र धोरण म्हणजे काय ? भारतातील परराष्ट्र धोरणावर प्रभाव टाकणाऱ्या विविध घटकांवर चर्चा करा.

OR/ किंवा

Discuss in detail factors responsible for changing nature of Diplomacy in the modern world
आधुनिक जगात राजनयाचे स्वरूप बदलण्यास जबाबदार असलेल्या घटकांची सविस्तर चर्चा करा

Q.2 Trace the major areas of cooperation in India-Russia relationship
भारत-रशिया संबंधांमधील सहकार्याच्या प्रमुख क्षेत्रांचा मागोवा घ्या.

OR/ किंवा

Examine the problems and prospects in India-US relationship
भारत-अमेरिका संबंधातील समस्या आणि संधींचे परीक्षण करा

Q.3 Critically analyze the role of SAARC in achieving regional cooperation
प्रादेशिक सहकार्य साध्य करण्यासाठी सार्कच्या भूमिकेचे चिकित्सक विश्लेषण करा

OR/ किंवा

Comment on India-Pakistan relationship with emerging issues of cooperation and conflicts in it.
भारत-पाकिस्तान संबंधातील सहकार्य प्रस्थापनेच्या आणि संघर्षाच्या मुद्द्यांवर भाष्य करा.

Q.4 Examine the contribution of India in the functioning of United Nations
संयुक्त राष्ट्रसंघातील भारताच्या योगदानाचे परीक्षण करा

OR/ किंवा

Bring out in detail contribution of ASEAN in the development of the region.
प्रादेशिक विकासातील आसियानचे योगदान तपशीलवार सांगा.

Q.5 Write short notes on any two of the following

a. Functions of Diplomacy
राजनयाची कार्ये
b. Emerging areas of conflict in India-Bangladesh relationship
भारत बांगलादेश संबंधातील संघर्षाचे उभरते मुद्दे
c. Major issues in India-China relations
भारत-चीन संबंधातील प्रमुख समस्या
d. India's Act East Policy
भारताचे पूर्व कृती धोरण

(Time: 3 Hours) (Marks : 100)

N.B. : (1) All questions are compulsory and carry equal marks.
(2) Use of map stencil is allowed.
(3) Draw sketches and diagrams wherever necessary.

Que.1. What is mean by Environmental Geography? discuss its scope and nature

OR

Explain the types and factors of environment.

Que.2. Define concept of ecosystem? explain the structure and function of ecosystem.

OR

Explain the various types of ecosystems.

Que.3. What is mean by Biodiversity? discuss the threats and Conservation of biodiversity.

OR

State the hotspot regions its distribution in India with special reference to the western ghats.

Que.4. Define pollution? explain in details various types of pollution.

OR

Discuss the major environmental movements in India

Que.5. Give an account of eco-friendly lifestyle and need of environmental education.

OR

Describe the need of sustainable development and environmental management.

****

...0A8E7A559FAD90

(मराठी रूपांतर)

(वेळ :3 तास) (एकूण गुण : 100)

सूचना: (1) सर्व प्रश्न आवश्यक असून प्रत्येकास समान गुण आहेत.
(2) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
(3) आवश्यक तेथे आराखडे व आकृत्या काढा.

प्रश्न .१. पर्यावरण भूगोल म्हणजे काय? त्याची व्याप्ती,स्वरूप याविषयी चर्चा करा.

किंवा

पर्यावरणाचे प्रकार आणि घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न.२. परिसंस्थेची संकल्पना काय? परिसंस्थेची रचना व कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

विविध प्रकारच्या परिसंस्थांचे स्पष्टीकरण करा.

प्रश्न.३. जैवविविधता म्हणजे काय? जैवविविधतेचे धोके आणि संवर्धन यावर चर्चा करा.

किंवा

संवेदनशील क्षेत्रे (Hotspot) संकल्पना सांगा आणि पश्चिम घाटाच्या विशेष संदर्भात तिचे भारतातील वितरण स्पष्ट करा.

प्रश्न.४. प्रदूषण म्हणजे काय? प्रदूषणाचे प्रकार तपशीलवार स्पष्ट करा.

किंवा

भारतातील प्रमुख पर्यावरणीय चळवळींची चर्चा करा

प्रश्न.५. पर्यावरणपूरक जीवनशैली आणि पर्यावरण शिक्षणाची गरज याविषयी माहिती द्या.

किंवा

शाश्वत विकास आणि पर्यावरण व्यवस्थापनाच्या गरजेचे वर्णन करा.

******

D1B70FD8E568CAFD1A0A8F7A559FAD90

मराठी भाषांतर

वेळ: 3 तास. **गुण: 100**

सूचना- **1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत आणि त्यांना समान गुण आहेत.**

2. नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

3. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र. १ पर्यटन भूगोलाची व्याख्या सांगा आणि पर्यटन भूगोलाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. २०

किंवा

पर्यटन विकासाचे भौगोलिक, सामाजिक –सांस्कृतिक घटक स्पष्ट करा.

प्र.२ पर्यटनाचे नविन कल/ प्रवाह सविस्तर स्पष्ट करा. २०

किंवा

पर्यावरण , समाज-संस्कृती आणि अर्थव्यवस्थेवर होणा-या पर्यटनाच्या सकारात्मक परिणामांची चर्चा करा .

प्र. ३ निवासाच्या विविध प्रकारांचे सविस्तर वर्णन करा आणि पर्यटन विकासात त्याचे महत्व स्पष्ट करा. २०

किंवा

अ) पर्यटन विकासात प्रवासी संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा . १०

ब) दस्तऐवज आणि तिकीट यावर टीप लिहा. १०

प्र.४ पर्यटन नियोजनाची गरज सांगा आणि पर्यटन नियोजनाची अंगे स्पष्ट करा. २०

किंवा

खालील टीपा लिहा . - २०

अ) आंतरराष्ट्रीय हवाई वाहतूक संघटना (IATA) & भारतीय पर्यटन विकास महामंडळ (I. T.D. C.)

ब) अतुल्य भारत मोहीम

प्र. ५ महाराष्ट्रातील किनारी पर्यटन आणि वारसा पर्यटनाची क्षमता स्पष्ट करा. २०

किंवा

खालील टीपा लिहा .- २०

अ) सहयाद्री मधील साहसी पर्यटन

ब) महाराष्ट्राचे पर्यटन धोरण

****

AA63E0546ACF556F37D4B10A95050AAF

Paper / Subject Code: 86539 / Geography: Geography of Tourism and Recreation

TIME –03 Hrs. **Marks: 100**

Note: 1. All questions are compulsory and carry equal marks.

2. Use of Map stencil is allowed.

3. Draw sketches and diagrams wherever necessary.

Q.1. Give the Definition of Tourism Geography and explain the nature and scope of Tourism Geography. 20

OR

Explain the geographical and socio-cultural factors of tourism development. 20

Q.2 Discuss new trends of Tourism in detail. 20

OR

Discuss the positive impacts of Tourism on Environment, Socio-culture and Economy in detail. 20

Q.3 Describe different types of accommodation in detail and explain it's need in tourism development. 20

OR

A) Explain the role of travel agency in tourism development. 10

B) Write a note on Documentation and Ticketing. 10

Q.4 Discuss the need of Tourism Planning and explain the elements of tourism planning. 20

OR

Write notes on – 20

A) IATA & I T D C.

B) Incredible India Campaign

Q.5 – Explain the potential of Coastal Tourism and Heritage Tourism in Maharashtra. 20

OR

Write notes on –

A) Adventure tourism in Sahyadri 10

B) Tourism Policy of Maharashtra state. 10

****

AA63E0546ACF556F37D4B10A95050AAF